

Отже, головною метою освітнього закладу нині є формування та розвиток високоінтелектуальної, свідомої особистості з громадською позицією, готовою до конкурентного вибору свого місця в житті.

Тільки спільні зусилля всіх учасників освітнього процесу забезпечать єдність і якість навчання, виховання та розвитку молодого покоління. Результат виховного процесу залежить від співробітництва вчителя і учнів, що має будуватися на основі співдружності, співробітництва та ділового партнерства.

Список літератури.

1. Концепція Нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>.
2. Виховні системи освітніх закладів: досвід та проблеми. Кн. 1. Дніпропетровськ, 2000.
3. Вовкобой І. М. Реалізація ідей М. Г. Стельмаховича про родинне виховання в сучасній педагогіці : автореф. ... канд. пед. наук: 13.00.01. Ялта. 2010. 20 с.
4. Спіхіна М. І. Про поняття та терміни української етнопедагогіки. *Вісник ЛНУ ім. Тараса Шевченка*, 2011. № 10. С. 27-37.
5. Сухомлинська О. В. Історико-педагогічний процес: новітні підходи до загальних проблем. Київ : АПН., 2003. 68 с.

Березівська Л. Д., м. Київ

ПЕДАГОГІЧНА БІОГРАФІКА УКРАЇНИ ЯК НОСІЙ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОЇ СВІДОМОСТІ: ДІАЛОГ ПОКОЛІНЬ

Анотація. Актуалізовано звернення до педагогічної біографіки як складника національної скарбниці пам'яті України та носія національно-патріотичної свідомості. Обґрунтовано значення біографій українських педагогів минулого, яких було вилучено з радянського дискурсу і повернуто до освітньо-наукового простору незалежної України, для національно-патріотичного виховання дітей та молоді як діалогу поколінь.

Ключові слова: педагогічна біографіка, українські педагоги, національно-патріотична свідомість, національно-патріотичне виховання.

Abstract. The appeal to pedagogical biography as a component of the national treasury of memory of Ukraine and a bearer of national-patriotic consciousness has been actualized. The significance of the biographies of the Ukrainian teachers of the past, who had been removed from the Soviet discourse and returned to the educational and scientific space of independent Ukraine has been substantiated, for the national-patriotic upbringing of children and youth as a dialogue between generations.

Key words: pedagogical biography, Ukrainian educators, national and patriotic consciousness, national and patriotic education.

Нині, під час героїчної боротьби українського народу проти російських

окупантів і за незалежність та європейські демократичні цінності, актуалізується звернення до педагогічної біографіки як складника національної скарбниці пам'яті України, прагнення переосмислити знання про життя та діяльність, погляди та світоглядні цінності педагогів і освітян минулого задля поширення гуманістичних ідей про розвиток української освіти.

Педагогічна біографіка – це багатовимірний феномен освіти і науки, компонент інформаційного ресурсу українського суспільства, міждисциплінарна галузь науки, тісно пов'язана з педагогікою, історією, бібліографією. Не випадково саме в Державній науково-педагогічній бібліотеці України імені В. О. Сухомлинського як науковій установі та галузевому репозитарії створених людством документальних об'єктів розвивається педагогічна біографіка як складник історії освіти. Педагогічна біографіка поглиблюється як самостійний дослідницький напрям, у центрі якого людина-педагог, його біографія і творчі здобутки.

Підтримуємо думку директора Інституту біографічних досліджень НБУ України ім. В. І. Вернадського В. І. Попика про те, що біографіка є носієм національно-патріотичної свідомості, оскільки «відіграла в Україні відчутно більшу й набагато важливішу роль, ніж у багатьох країнах з усталеною власною державністю, що мали вільні умови для розвитку національних культур» [3].

Із проголошенням у 1991 р. незалежності України у річищі її інтеграції у європейський науковий простір українські дослідники воскресили відправлені в небуття радянською добою імена талановитих українських освітян (В. Дурдуківський, Г. Іваниця, О. Музиченко, І. Огієнко, С. Русова, П. Холодний, Я. Чепіга, С. Черкасенко та ін.), які у першій третині ХХ ст. в умовах русифікації, що її провадила Російська імперія, а згодом, після проголошення Української Народної Республіки та під час Української революції (1917-1921) і навіть після захоплення в 1919 р. більшовиками українських земель, активно і наполегливо розбудовували саме національну освіту, нову українську школу як основу демократичної незалежної держави України. Більшість з них – жертви сталінської тоталітарної системи – поклали життя на вівтар служіння

улюбленій справі, лише декотрим пощастило емігрувати. А їхні праці, як такі, що не відповідали постулатам радянського суспільства, вилучили з наукового простору.

Понад 100 років потому українські педагоги намагалися показати велике значення національно-патріотичного виховання для розвитку української дитини зокрема й української нації в цілому. Вони визначили дієві засоби національного виховання: українська школа, українська мова навчання, зміст освіти, запровадження предметів українознавства (українська мова і література, історія і географія України); позанавчальна робота і позашкільна освіта, зокрема_присвячені відомим українським культурним діячам літературно-музичні свята, екскурсії, гуртки, українська пісня, українська книга, українська бібліотека, українська іграшка, учнівські організації; періодична преса тощо [2].

Отже, педагогічна біографіка є носієм національно-патріотичної свідомості. Ідеї видатних дочок і синів українського народу, які в умовах антиукраїнської політики російської та радянської імперій відстоювали розвиток національної освіти, посприяли формуванню національно-патріотичної свідомості українського суспільства та заклали підвалини нинішніх реформаторських процесів, розбудови Нової української школи. Саме їхні біографії є взірцем національно-патріотичної свідомості та мають бути широко представлені в освітньо-науковому просторі задля виховання в дітей і молоді поваги та любові до Батьківщини, становлення громадянина-патріота незалежної України.

Список літератури.

1. Березівська Л. Д. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського як інтегратор і поширювач педагогічного біографічного знання. *Українська біографістика* : зб. наук. пр. Ін-ту біогр. дослідж. / Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2015. Вип. 12. С. 283–295.

2. Березівська Л. Д. Ідея національно-патріотичного виховання школярів у добу Української революції: за матеріалами журналу «Вільна українська школа» (1917–1920). *Рідна шк.* 2016. № 1. С. 57–62.

3. Українська біографіка ХХІ століття: мозаїка контекстів і форм : колект. монографія / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського ; авт.: В. І. Попик, Г. А. Александрова, Л. І. Буряк та ін. ; відп. ред. В. І. Попик. Київ, 2021. 251 с.